

RELAȚIILE CULTURALE DINTRE REPUBLICA MOLDOVA ȘI FRANȚA

Violeta COTILEVICI¹

LA COOPÉRATION CULTURELLE ENTRE RÉPUBLIQUE DE MOLDOVA ET DE LA RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

RÉSUMÉ

Grâce à des affinités historiques entre la Moldavie et la France, la coopération culturelle entre les deux États est fondamentale. Les relations entre les deux peuples sont anciennes. Depuis plusieurs siècles, la France a marqué l'histoire de la civilisation humaine dans plusieurs domaines. La coopération franco-moldave dans le domaine de la culture continue de se développer, ce qui représente un moment très important dans les relations entre les deux pays. Le développement de la coopération culturelle est possible grâce aux liens étroits existant entre les partenaires moldaves et français, notamment au niveau des autorités locales et régionales, des associations d'amitié, des établissements d'enseignement, etc.

Les relations franco-moldaves, même les relations politiques, administratives et économiques, se forment et se développent d'abord sur la base des relations culturelles. La signature de l'Accord de coopération culturelle, scientifique et technique entre le gouvernement de la République de Moldova et le gouvernement de la République Française constitue une étape importante dans le renforcement des relations franco-moldaves sur la dimension culturelle. En analysant l'activité de toutes les institutions francophones de la République de Moldova, on peut dire que les relations bilatérales entre la France et la France continuent de se développer de manière ascendante dans le domaine culturel.

Mots-clés: dimension culturelle, relations bilatérales, Accord de coopération, renforcer les relations, Francophonie, espace culturel européen.

Datorită unei afinități istorice între Moldova și Franța, cooperarea culturală dintre cele două state este fundamentală. Relațiile dintre cele două popoare sunt străvechi. Pe parcursul mai multor secole, Franța a marcat istoria civilizației umane în mai multe domenii. Considerată un model de stat centralizat și de monarhie absolută, timp de câteva sute de ani Franța a fost țara cea mai întinsă din Europa, precum și cea mai populată, veritabilă putere continentală și ulterior veritabilă putere colonială. Puterea sa de atracție s-a organizat mai ales în jurul culturii și ideilor sale. Secolul al XVIII-lea, secolul luminilor, a fost prin excelență francez. Franța a promovat dintotdeauna în regiunea noastră idei politice moderne, iar operele intelectualilor francezi au fost bine cunoscute în aria noastră geografică.

Colaborarea moldo-franceză în domeniul culturii continuă să se dezvolte, reprezentând un moment foarte important în relațiile dintre cele două țări. Dezvoltarea cooperării culturale este posibilă datorită legăturilor strânse dintre partenerii moldavi și francezi, inclusiv la nivelul autorităților locale și regionale, asociațiilor de prietenie, instituțiilor de învățământ, sportive etc.

¹ Doctorand, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău; e-mail: violetterosca@yahoo.fr.

Relațiile moldo-franceze, chiar și cele politice, administrative, economice, se formează și se dezvoltă, în primul rând, pe baza relațiilor culturale. În secolul al XIX-lea, în Basarabia era o mare influență a Rusiei (conform Tratatului de la București din anul 1812 Basarabia se afla sub influența Rusiei), dar, paralel cu aceasta, începe să se simtă influența franceză, în mod special în literatură. Intelectualii moldoveni tot mai mult utilizează limba franceză, putând vorbi de începutul implementării în societatea moldavă a unor idei francofile. În această perioadă Franța era cea care a oferit totul în formarea relațiilor culturale și ea va începe să regăsească avantajele investițiilor sale culturale odată cu activitatea pe teritoriul ei a diferitor intelectuali moldoveni. Ei au fost urmați de acei care din diferite motive și-au găsit un refugiu în Franța – actori, scriitori, profesori, medici și alți reprezentanți ai intelectualilor moldoveni (9, p. 159).

Din punct de vedere juridic, colaborarea moldo-franceză a fost consemnată la 12 martie 1992, prin semnarea la Paris a *Protocolului privind stabilirea relațiilor diplomatice între Republica Franceză și Republica Moldova*. La baza cooperării moldo-franceze se află documentul semnat la 29 ianuarie 1993 și intrat în vigoare la 1 decembrie 1995, *Tratatul de înțelegere, prietenie și cooperare între Republica Moldova și Republica Franceză* (15), document care marchează raporturile tradiționale de prietenie, apropiere culturală și civilizațională între poporul francez și cel moldovenesc. Astfel, este de observat faptul că dialogul bilateral derivă din necesitatea de a consolida solidaritatea europeană printr-o apropiere între state, fondată pe respectul valorilor universale ale libertății, democrației și solidarității, cât și pe respectul drepturilor omului.

Un pas important în consolidarea relațiilor moldo-franceze pe dimensiunea culturală îl are semnarea la 24 noiembrie 1994, la Chișinău (intrat în vigoare la 1 iulie 1995), a *Acordului de cooperare culturală, științifică și tehnică între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Franceze*. Prin semnarea acestui acord, guvernul de la Paris și cel de la Chișinău și-au asumat responsabilitatea să respecte principiile Actului Final de la Helsinki și a Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa. De asemenea, ținând cont de identitățile culturale și necesitățile economice ale țărilor, cât și luând în considerare apartenența lor comună la un spațiu cultural european prin participarea la dezvoltarea proiectelor de interes comun în cadrul unor programe multilaterale, părțile semnatare au decis să promoveze cooperarea dintre popoare în domeniile culturii, educației, științei, tehnicii și instruirii. Prin acest act partea franceză se angajează să susțină eforturile manifestate de către partea moldovenească în favoarea studierii limbii franceze, acordându-i atenția cuvenită, prin punerea la dispoziție a personalului calificat (lectori, asistenți, atașați lingvistici), sprijinind filierele francofone ale Universității de Stat din Chișinău și ale universităților pedagogice din Moldova, organizând stagii de instruire lingvistică în Franța, elaborând în comun manuale și metode audiovizuale de predare a limbii franceze (1).

Nu mai puțin interes în studierea relațiilor culturale moldo-franceze îl are raportul Alianței Franceze de la Chișinău, din 8 octombrie 2010, prin care se menționează că în Republica Moldova, unde cea mai mare parte a populației este bilingvă și vorbește limba română și rusă, atașamentul față de limba franceză își găsește reflecție în relațiile istorice. Singura limbă străină predată în perioada interbelică,

după alipirea Moldovei la URSS, datorită atașamentului „la latinitate”, a rămas a fi limba franceză. În prezent, în pofida internaționalizării limbii engleze, limba franceză este predată în majoritatea școlilor primare, în colegiile și liceele din Republica Moldova.

Făcând o analiză a recensământului efectuat de către Ministerul Educației la începutul anului școlar 2010-2011, este de menționat faptul că circa 53,3% de persoane studiau limba franceză. Aceste cifre nu se referă și la regiunea Transnistreană, regiune în care predarea limbii franceze este mai mică cu 8%, spre deosebire de restul teritoriului Republicii Moldova. Dacă e să analizăm situația din țară, putem afirma faptul că limba franceză este predată în majoritatea instituțiilor de învățământ superior, iar în cinci din acestea este studiată ca specialitate (peste o mie de studenți studiază limba franceză, în calitate de specialitate, la Chișinău, Bălți, Cahul și Tiraspol). Pe lângă instituțiile de învățământ superior, în Republica Moldova mai există o importantă rețea de instituții bilingve francofone. Astfel, conform datelor aceluiași recensământ efectuat în 2011, în 9 instituții de învățământ liceal și gimnazial din 7 centre regionale republicane, limba franceză este studiată de 3.908 elevi.

În acest context se înscrie și activitatea Agenției Universitare a Francofoniei (AUF) din Republica Moldova. În componența acesteia se află 6 filiere universitare bilingve. Pe lângă AUF, în țară mai activează Institutul Internațional de Management din Chișinău, în cadrul căruia se pregătesc specialiști cu dublă specialitate, limba franceză fiind studiată ca prima sau limba secundă. Crearea acestei noi filiere bilingve, realizate în parteneriat cu Universitatea din Nisa – Sophia Antipolis și susținute de AUF, are ca obiectiv întărirea legăturilor dintre lumea economică francfonă din Republica Moldova și studenții moldoveni. De asemenea, filiera întreține legături strânse cu Club France – Camera de Comerț și Industrie Franța-Moldova.

Aportul activității Ambasadei Franței în Republica Moldova este incontestabil. Împreună cu operatorul său cultural și lingvistic, AUF din Moldova realizează, alături de alți parteneri ai Francofoniei – Organizația Internațională a Francofoniei (OIF), Agenția Universitară a Francofoniei (AUF), TV5MONDE, RFI și Club France, Camera de Comerț și Industrie Franța-Moldova etc. –, numeroase acțiuni pentru promovarea și susținerea predării și vorbirii limbii franceze, cât și pentru redinamizarea imaginii acesteia. Acești parteneri instituționali nu sunt singurii operatori prezenți în țară. În acest context, se înscrie și activitatea altor actori asociațivi: asociația profesorilor de limbă franceză din Moldova, Moldavenir, Solidarité Laïque etc. (16).

În Republica Moldova, schimburile de studenți, cercetători și profesori fac parte integrantă, deja de mai mulți ani, din acțiunea de cooperare moldo-franceză, iar **formarea viitoarelor elite** din această țară constituie o **prioritate** a Ambasadei Franței din Republica Moldova. Pentru a susține **cei mai buni studenți din al treilea ciclu**, dornici să-și continue studiile sau **funcționarii și înalții funcționari**, dornici să obțină competențe suplimentare în cadrul formărilor continue scurte, Ambasada Franței continuă să ofere **burse de studii, de cotelă, de cercetări și de stagii**. Serviciul de Cooperare și Acțiune Culturală al Ambasadei Franței supraveghează de asemenea coordonarea acțiunilor sale cu cele ale Agenției Universitare ale Francofoniei (AUF), mai cu seamă în cadrul celor 6 filiere francofone existente. AUF

este, din prezent, implicată și în procesul de selectare a bursierilor Guvernului francez în scopul complinirii propriului program de burse. Aceasta este la fel solicitată pentru crearea și animarea rețelei foștilor bursieri (6).

În anul 1997, Republica Moldova devine membru cu drepturi depline al Organizației Internaționale a Francofoniei (OIF). Încă din acea perioadă, în baza convenției semnate între AUF și instituțiile de învățământ superior din Moldova, membre ale acesteia, în cadrul unor facultăți din instituțiile de învățământ superior activează filiere universitare francofone, în cadrul cărora studenții fac studiile de specialitate în limba franceză. Obiectivul filierelor este implementarea unui proces de studii superioare de nivel internațional în Moldova. Astfel, beneficiile studenților și profesorilor filierelor francofone sunt:

- susținerea științifică, pedagogică și organizatorică din partea Consorțiumului – structură ce reunește mai multe instituții francofone de învățământ superior;
- suportul informațional: donații de carte și de echipament pentru filiere și acces la Internet;
- bursele de studii în Franța, Belgia, Canada, România, Bulgaria etc.: burse de masterat, doctorat pentru studenți/burse de cercetare și perfecționare pentru profesorii ce predau în filiere;
- stagiile profesionale internaționale pentru studenți în întreprinderile din țările francofone;
- misiunile regionale și internaționale de predare a disciplinelor științifice în limba franceză.

În acest context, merită să fie menționată activitatea filierelor francofone în Republica Moldova: Filiera Francofonă „Drept” din cadrul Universității de Stat din Moldova; Filiera Francofonă „Informatica” din cadrul Universității Tehnice din Moldova; Filiera Francofonă „Tehnologii alimentare” din cadrul Universității Tehnice din Moldova; Filiera Francofonă „Relații economice internaționale” din cadrul Academiei de Studii Economice din Moldova; Filiera Francofonă „Gestiunea și administrarea întreprinderilor” din cadrul Universității Libere Internaționale din Moldova; Filiera Francofonă „Medicină” din cadrul Universității de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” din Moldova (2).

Lansarea în martie 2016, la Chișinău, a proiectului „Filières bilingues 2.0”, este un nou pas în fortificarea și dinamizarea relațiilor moldo-franceze. În cadrul acestui proiect, circa 15 profesori de limbă franceză și de discipline non-lingvistice din opt licee bilingve francofone din Republica Moldova, inclusiv orașul Orhei, vor beneficia de stagii pe o durată de 6 luni. Scopul stagiilor este formarea continuă a profesorilor în folosirea noilor tehnologii în procesul de predare. Proiectul novator este rezultatul unei colaborări dintre Alianța Franceză din Moldova, Ambasada Franței și Agenția Universitară a Francofoniei.

Astfel, conform opiniei ambasadorului Franței în Republica Moldova în 2017, P. Vagogne, munca depusă de către profesorii de limbă franceză este incontestabilă, Republica Moldova fiind una dintre cele mai francofone țări din Europa Orientală. De asemenea, conform opiniei ambasadorului francez în Republica Moldova, proiectul „Filières bilingues 2.0” este o șansă pentru profesorii care predau în clasele bilingve de a învăța să utilizeze la maximum tehnologiile informaționale, folosind cunoștințele acumulate în predarea limbii franceze. Aceeași opinie este

susținută și de către responsabilii Antenei de la Chișinău a AUF, anume că proiectul va sensibiliza și va instrui nu doar profesorii de limbă franceză, dar și alți specialiști în materie nonlingvistică, care predau în liceele cu clase bilingve (14).

Prin semnarea *Acordului de cooperare culturală, științifică și tehnică* din anul 1994, Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Franceze s-au angajat să dezvolte cooperarea în domeniul radiodifuziunii și televiziunii, în special prin difuzarea de programe francofone în Republica Moldova, atribuind o importanță deosebită pregătirii cadrelor. Aceste programe vor favoriza schimburi între organizațiile și specialiștii ambelor state. Un aspect important în cooperarea moldo-franceză va fi cooperarea în domeniul cinematografiei, cooperare realizată prin schimburi de filme, schimburile între organizații și profesioniști, coproducțiile și activitățile de instruire.

Astfel, postul de televiziune francofon TV5Monde **este** accesibil pe întreg teritoriul Moldovei. Pe lângă programele difuzate prin postul sau conținutul site-ului tv5.org, acesta propune **un vast dispozitiv de instrumente didactice de studiere a limbii franceze**. De asemenea, acest program oferă un suport tuturor celor care studiază deja sau intenționează să studieze limba franceză. Ca urmare a unor investiții importante din partea canalului francofon **TV5Monde**, începând cu 15 aprilie 2008 numeroase programe (documentare, filme, seriale, magazine) sunt **subtitrate în limba română**. TV5 Monde este primul canal de televiziune în limba franceză la nivel mondial. Acest post de televiziune cuprinde programe cu conținut universal, purtătoare de sens și valori umaniste, și privilegiază calitatea, inovația, descoperirea în selectarea și elaborarea programelor sale. Din anul 2008, TV5Monde este partener al Holding-ului al Audiovizualului Extern al Franței, care deține 49% din capital și regroupează France 24 și RFI. TV5Monde menține parteneriate cu zeci de canale francofone: France 2, France 3, France 5, ARTE France, RTBF (la Radio Télévision Belge de la Communauté Française), TSR (la Télévision Suisse Romande), Radio Canada, Télé Québec, RFO (Réseau France Outremer) și CIRTEF (Conseil International des Radios-Télévisions d'Expression Française). De asemenea, TV5Monde este partenerul strategic al Alianței Franceze din Moldova și susține în fiecare an evenimente culturale – festivalul Noptilor Pianistice din Moldova-Marea Neagră, festivalul Filmului Francofon, cât și alte activități ce contribuie la promovarea limbii franceze în țară – formările „învățare și predare cu TV5Monde”, broșura de promovare a limbii franceze etc. Un merit deosebit în promovarea postului TV5Monde în Moldova îl are Alianța Franceză. TV5Monde în Republica Moldova este difuzat în format hertzian și subtitrat în limba română. TV5Monde este, de asemenea, accesibil prin cablu și satelit, în baza de abonament, subtitrat în română sau în rusă pentru persoanele ne-francofone. În afara postului TV5Monde, Alianța Franceză mai asigură promovarea postului Radio France Internationale (RFI) în Moldova. Cel mai mare operator prin cablu din Republica Moldova, Sun Communications, din 2009 în formatul digital, difuzează RFI. Un acord de liberă difuzare a postului RFI pe teritoriul Moldovei a fost semnat cu Consiliul Coordonator al Audiovizualului în 2009. Din 1994, în format FM pe frecvența 107.3MHz, RFI este difuzat pe o parte din teritoriul Moldovei – Chișinău și suburbii (4).

Într-o scrisoare scrisă la data de 1 aprilie 1993 de către ministrul afacerilor externe a Republicii Moldova, N. Țău, adresată omologului său francez, A. Juppe, se menționează că retranslarea la Chișinău a programului francez TV5 este traducerea în viață a unora dintre prevederile *Tratatului de înțelegere, prietenie și cooperare* (3). **În luna ianuarie 2018, în domeniul cinematografiei a fost adusă o copie a originalului unui film realizat de celebrul regizor V. Jereghi. În anii '70, acest film a fost selecționat la Festivalul de la Cannes. Realizatorul filmului a pierdut originalul într-un incendiu și nu mai avea nici o amintire din acest film. Centrul Național Francez de Cinematografie a găsit în arhivă copia pe care a păstrat-o și pe care am înmănat-o realizatorului. A fost un moment foarte particular și foarte emoționant pentru toți amatorii de cinema din Moldova.**

Annual, în cadrul Zilelor Francofoniei, Alianța Franceză din Moldova organizează Festivalul Filmului Francophon la Chișinău și la Tiraspol. Acest festival, mai întâi de toate, este un rendez-vous convivial, deschis publicului larg de orice vârstă. Programul conține filme franceze, belgiene, canadiene și în co-producție internațională.

Alianța Franceză din Moldova și Ambasada Franței în Moldova organizează în fiecare an, în luna iunie, Festivalul Internațional „Noaptea pianistică din Moldova - Marea Neagră”. Lansat în anul 2002 la inițiativa Alianței Franceze din Moldova, a Directorului Festivalului omonim din Aix en Provence (Franța), M. Bourdoncle, și a cunoscutului dirijor V. Doni, Festivalul se bucură de un succes și de o notorietate excelentă. Varietatea programului, talentul și renumele artiștilor invitați plasează această manifestare printre evenimentele majore de muzică clasică din R. Moldova.

Conform articolului 7 al *Acordului de cooperare culturală, științifică și tehnică între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Franceze*, părțile vor încuraja diverse forme de cooperare descentralizată, complementară cooperării dintre state: relații directe între persoane și instituții, orașe ori regiuni înrudite etc. (1). O componentă din ce în ce mai importantă a legăturilor economice și culturale devine cooperarea la nivel interregional, local.

Din anul 1977 orașul Chișinău și Grenoble din Franța cooperează în baza unui acord de înfrățire. Grenoble este un oraș în Franța, prefectura departamentului Isère, în regiunea Ron-Alpi. Orașul Grenoble, cu o populație de 404,7 mii de locuitori, este un prestigios centru industrial (metalurgie, construcții de mașini, aparataj electrotehnic și electronic), universitar, cultural și religios. În Chișinău este o stradă ce poartă numele orașului Grenoble (11).

În perioada sovietică această cooperare era formalizată și ideologizată. Până în 1982 relațiile dintre orașul Chișinău și orașul Grenoble au fost limitate la schimburi de delegații în toate domeniile, inclusiv culturale. În aprilie 1992, Chișinăul a fost vizitat de o delegație din partea orașului Grenoble cu propunerea de a reînvia relațiile dintre cele două orașe. Din anul 1994 continuă eforturile de reanimare a relațiilor Chișinău-Grenoble. În primul rând, s-a stabilit o comunicare eficientă. În această perioadă, s-a organizat și finanțat deplasarea unui cor de copii din Chișinău la Grenoble și concertul susținut de corala unui colegiu din Grenoble la Chișinău. Teatrul „Satiricus” a stabilit relații trainice cu diferite teatre din Grenoble. Au fost susținute relațiile dintre Academia de Științe din Moldova și instituțiile de cercetări

științifice din Grenoble. În rând cu măsurile de ordin cultural și didactic, s-au făcut eforturi pentru a promova relațiile economice (10).

Conform fostului primar de Chișinău, Dorin Chirtoacă, înfrățirea orașelor Grenoble și Chișinău are o importanță considerabilă pentru a promova imaginea Chișinăului în străinătate și, în mod special, în lumea francofonă. Chișinăul constituie o vitrină a Moldovei, dată fiind concentrarea activităților economice în capitală și respectiv a atenției internaționale (17).

În afară de relațiile cu orașul înfrățit Grenoble, municipiul Chișinău a depus eforturi pentru a-și întări relațiile cu orașele francofone, devenind în iulie 1996 membru al Asociației Internaționale a Primarilor Orașelor Francofone (AIMF). De la obținerea titlului de membru, primarul municipiului Chișinău a participat la cea de-a XVII-a Adunare Generală a acestei Asociații la invitația primarului Parisului și Președinte al AIMF. De asemenea au fost în vizită de lucru adjuncții Secretarului General al AIMF. Pe parcurs au fost puse în discuție programele pe care ar fi posibil să le finanțeze pentru Primărie AIMF și crearea centrului de cultură franceză la Chișinău (10).

În anul 1981, raionul Călărași s-a înrudit cu provincia franceză Beaujolais. Acest eveniment a avut loc în cadrul vizitei delegației franceze conduse de S. Cottin. În această perioadă, datorită eforturilor personale ale lui S. Cottin, au fost efectuate numeroase schimburi de delegații oficiale, grupuri de elevi, trupe de artiști, de agri-cultori, de comercianți din cele două regiuni. Mulți tineri din raionul Călărași și-au făcut stagiul în Franța. Timp de trei decenii S. Cottin a vizitat raionul Călărași de 40 de ori, numele său fiind cunoscut în toate satele din acest raion. Un alt eveniment important în relațiile moldo-franceze îl constituie fondarea în 2000 a Biroului cărții franceze, în cadrul bibliotecii publice din Călărași, care dispune până în prezent de trei mii de volume.

Comitetul Călărași-Beaujolais este un exemplu de cooperare, apropiere între cele două țări la nivel regional. Prin acțiunile sale Comitetul contribuie atât la dezvoltarea relațiilor moldo-franceze, cât și la promovarea valorilor europene în Republica Moldova. Astfel, ținând cont de aspirațiile europene ale Republicii Moldova, relațiile noastre cu Franța au un caracter strategic. Dinamica cooperării franco-moldave este în ascendență. Pe parcursul anilor au fost stabilite relații strânse pe dimensiunea parlamentară. Parlamentul Franței acordă un ajutor substanțial parlamentarilor moldoveni în scopul armonizării legislației naționale cu acquis-ul comunitar. În același context, merită atenție lansarea programului Twinning la Parlamentul de la Chișinău, program care va funcționa cu aportul direct al Asambleii Naționale din Franța și Ungaria. În opinia lui S. Cottin, Moldova și Franța au mai multe afinități istorice și culturale, motiv pentru care Moldova trebuie să aibă locul său în familia europeană. Asociația va continua să favorizeze apropierea țării noastre de Uniunea Europeană (8).

Un rol important în relațiile moldo-franceze este ocupat de Francofonie, care prezintă un atu pentru o Moldovă democratică, europeană și prosperă. Francofonia reprezintă un cadru privilegiat al dialogului dintre Republica Moldova și Republica Franceză, relevant prin dimensiunea politică, economică de colaborare dintre statele cu statut de membru, asociat sau observator. Francofonia este o realitate politică și culturală incontestabilă, iar limba franceză este liantul unor activități coordonate între

70 de state și guverne, cu o populație de peste 803 milioane oameni (12). Organizația Internațională a Francofoniei a fost creată în anul 1967. Acțiunile OIF se extind asupra limbii franceze în sensul în care „Coeziunea și originalitatea comunității francofone se axează pe partajarea unei limbi comune. Limba franceză reprezintă un instrument de comunicare orală și scrisă privilegiat care trebuie întreținut și dezvoltat pentru a-l afirma la fel de bine în cadrul spațiului francfon, cât și la scară internațională. În paralel, OIF favorizează plurilingvismul, printr-o dezvoltare echilibrată a limbii franceze și a limbilor partenere. Această politică lingvistică se articulează în jurul a trei axe majore: promovarea utilizării limbii franceze în viața diplomatică și internațională; consolidarea statutului și utilizării limbii franceze în societate; consolidarea Observatorului limbii franceze (7).

Republica Moldova a aderat la mișcarea francfonă la 16 aprilie 1993. Pe parcursul următorilor doi ani, Moldova a beneficiat de statutul de „invitat special”. În decembrie 1995, Moldova a obținut statutul de „membru-asociat”, iar în noiembrie 1997, la cea de-a 7-a Conferință a Francofoniei, la Hanoi, Moldova obține statutul de membru cu drepturi depline. Aderarea Republicii Moldova la Francofonie constituie un act legitim, un act de echitate. Există multiple motive de ordin etno-lingvistic, socio-politic, cultural și istoric care argumentează necesitatea aderării Republicii Moldova la Francofonie.

Un rol important în fortificarea relațiilor moldo-franceze în domeniul cultural o are vizita istorică a președintelui francez în Republica Moldova, **J. Chirac**, la 4 septembrie 1997. Aceasta este prima vizită a unui șef de stat occidental în Republica Moldova. În timpul acestei vizite J. Chirac a menționat: „A fi francfon înseamnă un întreg mod de a gândi lumea. Îmi imaginez dificil că am putea fi atașați de tot ceea ce reprezintă forța Francofoniei, marii săi creatori, care ar fi naționalitatea lor care au vorbit atât de frumos despre om fără a face proprie viziunea lor generoasă despre lucruri. Iată de ce francofonia este solidaritate” (5). Vizita președintelui francez în Republica Moldova a fost, mai întâi de toate, o manifestare a prieteniei față de o țară apropiată Franței prin originile sale culturale.

Republica Moldova poate fi considerată cea mai francfonă țară din Europa Centrală și de Est. Republica Moldova a aderat la Organizația Internațională a Francofoniei în februarie 1996, deținând statutul de stat membru. În prezent, în Organizația Internațională a Francofoniei, francofonia nu reprezintă numai promovarea limbii franceze; este, de asemenea, promovarea în lume a diversității limbilor și culturilor, o luptă pentru conservarea bogăției multiculturalismului și multilingvismului.

E. Samson, asistent lingvistic și audiovizual al Ambasadei Franceze și al Alianței Franceze din Republica Moldova, susține într-un interviu că aderarea Republicii Moldova la Organizația Internațională a Francofoniei este o victorie pentru țara noastră, o victorie cu bătaie lungă, nu una de etapă. E o deschidere către lumea întreagă, o posibilitate de a se face auzită pe întreg globul prin tot ce are mai bun – știință, cultură, spiritualitate (13).

Pe lângă accesul la diverse programe culturale și educaționale, apartenența la marea familie a statelor francfone reprezintă încă o cale pentru integrarea europeană a Republicii Moldova. Corespondentul național pe lângă OIF din cadrul Ministerului de Externe al Republicii Moldova, I. Novac, menționa că afilierea la spațiul francfon comun a creat o serie de oportunități de dezvoltare prin implementarea numeroaselor

proiecte culturale și educaționale. OIF a depășit cadrul lingvistic, reprezentând o platformă eficientă de dialog în domenii prioritare, precum cel al drepturilor omului, democrației și menținerii păcii, protecției mediului, diversității culturale și lingvistice, care oferă largi oportunități de promovare a intereselor Moldovei pe plan internațional.

În discursul prezentat cu ocazia Zilelor Francofoniei, ediția 2018, P. Le Deunff, Ambasador al Franței în Republica Moldova, a afirmat că **Francofonia în Moldova este, în primul rând, legătura afectivă între Franța și Moldova, o legătură** utilă populațiilor celor două state. Este, în fine, un angajament politic comun în favoarea diversității limbilor și culturilor în lume și pentru promovarea valorilor fundamentale. Între Franța și Moldova există în primul rând o proximitate lingvistică. Originea comună a limbilor, cea latină, este ceea ce a permis consolidarea relațiilor între Franța și Moldova pe parcursul secolelor. Studiarea și răspândirea limbii franceze în Moldova **a format mai multe generații ale culturii franceze**, și anume din secolul 18, de când limba franceză transmite valorile umaniste ale Revoluției franceze și ale filozofiei iluministe. În același discurs se menționează că o adevărată legătură emoțională continuă să încurajeze noile generații, care studiază limba franceză în cadrul filierelor bilingve sau francofone, în școli sau universități.

Reprezentând o legătură emoțională și utilă, Francofonia este, de asemenea, un proiect politic comun. Francofonia de astăzi este, de asemenea, voința colectivă de a promova în lume anumite valori fundamentale: libertatea, respectul Drepturilor Omului și a Statului de Drept. Această dimensiune politică a proiectului francfon are o rezonanță particulară în Moldova. **Astfel, Francofonia în Moldova reprezintă următoarele:** este o afinitate, o proximitate deosebită între Franța și Moldova; este o legătură utilă, în special pentru tineri; este un angajament politic comun în serviciul diversității culturale și al promovării valorilor fundamentale (1).

Astfel, analizând activitatea tuturor instituțiilor francfone în Republica Moldova, putem afirma că relațiile bilaterale moldo-franceze continuă să se dezvolte pe cale ascendentă în domeniul cultural. Realizările obținute până acum în cadrul cooperării moldo-franceze se încadrează în fundamentul procesului de integrare europeană și reprezintă un început pentru modernizarea țării în baza modelului european.

Bibliografie:

1. *Acordul de cooperare culturală, științifică și tehnică între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Franceze*, în: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=356851> (accesat: 26.03.2016).

2. *Agenția Universitară a Francofoniei*, în: http://usm-it.at.ua/news/agentia_universitara_de_francofonie/2010-07-01-80 (accesat: 26.03.2016).

3. Arhiva curentă a MAEIE a Republicii Moldova, Fond 2, inventar 3-b, dosar 131, f. 37.

4. *Ce parteneriat există între TV5MONDE și Alianța Franceză din Moldova?*, în: <https://www.alfr.md/spip.php?lang=ro§ion=65&subsection=87#5> (accesat: 27.03.2016).

5. *Discours prononcé par M. Jacques Chirac, Président de la République à l'Université d'Etat de Moldavie*, Chisinau, 04.09.1998, în: <https://www.moldavie.fr/Archive-Discours-prononce-par-Monsieur-Jacques-Chirac.html> (accesat: 24.05.2018).
6. *Formarea elitelor moldave: prioritate absolută a cooperării bilaterale franceze*, în: <https://md.ambafrance.org/Formarea-elitelor-moldave> (accesat: 28.12.2016).
7. *Langue française*, în: <http://www.francophonie.org/-Francais-et-langues-partenaires-.html> (accesat: 17.01.2016).
8. *Les relations entre la France et la Moldavie ont un caractère stratégique*, în: <http://www.moldavie.fr/spip.php?article1005> (accesat: 30.03.2016).
9. Neguța, A., *Relațiile moldo-franceze în sfera socio-culturală*, în: „MOL-DOSCOPIE (Probleme de analiză politică)”, nr. 3 (XLII), 2008, p. 159-174.
10. *Notă informativă*, Arhiva curentă a MAEIE a Republicii Moldova, Fond 2, inventar 3-b, dosar 141, f. 111.
11. *Orașe înfrățite*, în: <https://orasulmeuchisinau.wordpress.com/2015/07/14/14-iulie-ziua-nationala-a-frantei/> (accesat: 29.03.2016).
12. *Organisation Internationale de la Francophonie. Qui sommes-nous?*, în: <http://www.francophonie.org/Qui-sommes-nous.html> (accesat: 7.02.2016).
13. *Prin Francofonie – în Europa și în lume*, în: <http://www.moldova.md/md/relatile/2529/> (accesat: 27.02.2016).
14. *Profesorii moldoveni vor face stagii în Franța*, în: <http://www.cuvintul.md/article/6782/> (accesat: 30.03.2016).
15. *Traité d'amitié, d'entente et de coopération (en vigueur depuis 01.12.1995)*, în: http://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?sessionId=DA6D742D0424838E1EAF2CF832232055.tpdjo07v_2?cidTexte=JORFTEXT000000735418&categorieLien=id (accesat: 21.02.2016).
16. *Un context francofon privilegiat*, în: <https://www.alfr.md/spip.php?lang=ro§ion=168&subsection=185> (accesat: 26.03.2016).
17. *Un nou început de colaborare între orașele înfrățite Grenoble și Chișinău*, în: <http://2011.europa.md/stiri/show/1915/florent-parmentier-chisinau-2012-un-nou-inceput-de-colaborare-intre-orasele-infratite-grenoble-si-chisinau> (accesat: 29.03.2016).
18. *Zilele Francofoniei 2018 - Discursul E.S. Domnului Pascal LE DEUNFF*, în: <https://md.ambafrance.org/Zilelor-Francofoniei-2018-Discursul-E-S-Domnului-Pascal-LE-DEUNFF#Discursul-E-S-Domnului-Pascal-LE-DEUNFF-Ambasador-al-Fran-ei-in-Republica-nbsp> (accesat: 25.05.2018).